

[Christmas Møller.]

Da vi i 1922 skred til Gennemførelsen af den nye Forsvarsordning, skete det paa Grundlag af det Arbejde, som Forsvarskommissionen af 1919 havde udført, og det er da ikke underligt, at Neutralitetspolitikken stadig, til Trods for at Danmark i 1920 indtraadte i Folkenes Forbund, fra næsten alle Sider betragtedes som det Grundlag, Danmark skal bygge sin Udenrigspolitik paa. Det kommer frem Gang paa Gang i de Betænkninger, som de politiske Partier den Gang afgav, og jeg beder ogsaa her om Tilladelse til nogle korte Citater.

I Socialdemokratiets Indstilling hedder det saaledes:

„Den danske Stat bør udelukkende sætte sin Lid til Freden og overfor de øvrige Magter erklære sig neutral, ikke blot for en bestemt Tid eller ved en bestemt Lejlighed, men principielt og vedvarende. Naar Danmark samtidig hermed nedlægger sine Fæstningsværker til Lands og Søs og afskaffer sin Hær og Flaade, vil ingen kunne tvivle om, at vor Neutralitet er ærlig og alvorlig.“

Det daværende Oppositionsparti, det nuværende største Regeringspartis hele militære Betragtning, om jeg saa maa sige, byggede saaledes selv i 1922 paa Neutralitetsbegrebet. Den Udtalelse, jeg her har citeret, er ganske vist taget fra Socialdemokratiets Motivering for dets Afrustningsforslag i 1908, men Partiets Repræsentanter, deriblandt den nuværende højtærede Forsvarsminister, skrev i Betænkningen af 1922 udtrykkeligt, at det socialdemokratiske Mindretal fuldt ud kunde tiltræde disse Udtalelser i Dag.

I det radikale Venstres Indstilling, i hvilken den nuværende højtærede Udenrigsminister deltog, hedder det:

„Det almindelige Neutralitetsbegreb er ikke bortfaldet ved Dannelsen af Folkenes Forbund.“

Vi ser atter her den samme Betragtning: Neutralitetspolitikken fortsat som Danmarks eneste Udenrigspolitik.

Og saaledes kunde der nævnes Eksempel efter Eksempel paa, at man i de nuværende Regeringspartier ligesom ogsaa i de nuværende Oppositionspartier stadig var hildet i den tilvante Forestilling om Neutralitetspolitikken som Danmarks Udenrigspolitik.

Men efter Danmarks Tiltræden af Folkenes Forbund og Underskrivelsen af Kellogg-Pagten er det store Problem, det, som vi ønsker at løse i det Udvalg, jeg stiller Forslag om at nedsætte, netop dette: om Danmarks Stilling i Dag virkelig ikke er en helt anden, end den var i 1914, om med andre Ord det tilvante Begreb „Neutralitetspolitik“ stadig gælder. Dette Spørgsmaal har Gang paa Gang i de sidste Aar trængt sig paa, og lidt efter lidt ser man stedse tydeligere den Forskydning, der finder Sted i Opfattelsen: at saavel Folkeforbundspagten Oprettelse som Kellogg-Pagten Ikrafttræden ændrer ogsaa det enkelte Lands internationale Stilling.

For Folkeforbundets Vedkommende er det navnlig Artikel 8 og Artikel 16, der berører vor internationale Stilling. I Artikel 8 hedder det:

„Forbundets Medlemmer anerkender, at Fredens Opretholdelse kræver en Indskrænkning af de nationale Rustninger til den laveste Grænse, som er forenelig med den nationale Sikkerhed og med Haandhævelsen ved fælles Virksomhed af de mellemfolkelige Forpligtelser.“

Stor Strid har hersket om, hvilke Forpligtelser denne Bestemmelse medførte for os. Jeg skal ikke ved denne Lejlighed rejse denne Diskussion paa ny, fordi det i Dag alene er min Opgave at begrunde vor Hensetting om, at en objektiv Undersøgelse foretages, under Hensyn til, at Artikel 8 af overmaade mange fremtrædende Statsmænd opfattes paa den Maade, at et enkelt Land ikke kan skride til en isoleret Afrustning. Og selv om der maaske nok er Enighed om, at Folkeforbundspagten ikke juridisk paalægger noget Land at have et bestemt militært Apparat, vil vel ingen bestride, at Folkeforbundspagten forudsætter, at den enkelte Stat, som Statsministeren udtrykte i Genève, har „militære Styrker“ til Raadighed. Og i Samklang hermed melder sig som det store og, skulde man synes, for de nuværende Regeringspartier meget afgørende Spørgsmaal, at der jo paa dette Omraade ikke alene kan være Tale om den juridiske Forpligtelse, men at ogsaa i meget høj Grad den moralske Side af Sagen maa tages med i Betragtning, og at Danmark selvfølgelig ikke bør føre en saadan Politik, at det tager alle Fordelene af den nye internatio-